Europos Sąjungos
oficialusis leidinys

LT
C serija

C/2026/3231

2026 7 2

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė

Bendras komunikatas Europos Parlamentui, Europos Vadovų Tarybai ir Tarybai „Taikos išsaugojimas. Gynybos parengties užtikrinimo iki 2030 m. veiksmų gairės“

(Neprivalomas prašymas pateikti nuomonę)

JOIN (2025) 27 – final

(C/2026/3231)

Pranešėjas **Christian MOOS (DE–III gr.)**

Bendrapranešėjis **Christophe TYTGAT (BE, 1 kat.)**

Patarėja	Małgorzata DAROWSKA (1 kat. bendrapranešėjo)
	Kristýna HELM (I grupės)
Plenarinės asamblėjos sprendimas	2026 3 18
Teisinis pagrindas	Darbo tvarkos taisyklių 52 straipsnio 2 dalis
Prašymas pateikti nuomonę	2026 1 14
Teisinis pagrindas	Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 104 straipsnis
Atsakingas skyrius	Pramonės permainų konsultacinė komisija
Priimta skyriuje	2026 3 10
Priimta plenarinėje sesijoje	2026 3 18
Plenarinė sesija Nr.	604
Balsavimo rezultatai (už / prieš / susilaikė)	201/4/15

1. Išvados ir rekomendacijos

1.1. Į Europą grįžtant karui ir dėl didžiųjų galių varžymosi keičiantis pasaulio tvarkai, EESRK remia siekį parengti išsamią Europos gynybos strategiją. Jis pritaria ES pasirengimo krizėms strategijai ir ES vidaus saugumo strategijai, parengtoms paskelbus Baltąją knygą dėl Europos gynybos parengties 2030 m. Komitetas taip pat atkreipia dėmesį į savo nuomonėje CCMI/256 dėl ES gynybos pramonės transformacijos veiksmų gairių pateiktas rekomendacijas.

1.2. Kad Europos gynyba būtų patikima, reikia demokratinės atskaitomybės ir skaidrumo, įskaitant viešą parengties ir poveikio pramonei stebėseną. EESRK remia visapusišką Europos gynybos strategiją, kurioje karinė parengtis susiejama su civiline parengtimi, socialiniu atsparumu, diplomatija, tarptautine teise ir taikos, demokratijos bei žmogaus teisių propagavimu. Parengtis gynybos srityje neturėtų virsti militarizacija – veikiau tai turėtų lemti gynybos pajėgumų stiprinimą tokiu būdu, kuris būtų suderinamas su civiline valdžia ir demokratine kontrole.

1.3. EESRK vertina organizacinę veiksmų gairių struktūrą, tikslus, terminus ir rezultatus, tačiau apgailestauja, kad į jas neįtraukta jūrų gynyba kaip esminis ES gynybos parengties elementas.

1.4. EESRK palankiai vertina tai, kad nustatytos prioritetinės pajėgumų sritys, tačiau apgailestauja dėl atidėliojimų ar apribojimų suteikiant kai kuriuos iš šių pajėgumų Ukrainai.

1.5. Europos gynybos parengtis privalo būti kryptinga ir sutelkta į tikslumą, žvalgybą, kibernetinę gynybą, logistiką, mobilumą, oro, kosmoso, jūrų, sausumos ir priešraketinę gynybą ir ypatingos svarbos infrastruktūros, įskaitant geležinkelius ir uostus, apsaugą.

1.6. EESRK ragina ES įveikti susiskaldymą ir stiprinti bei optimizuoti ES gynybos technologinę ir pramoninę bazę (EGTPB); taip pat reikėtų aktyviau bendradarbiauti, skatinti bendrus viešuosius pirkimus, mažinti priklausomybę nuo užsienio šalių, be kita ko, apsirūpinant energijos ištekliais, ir užtikrinti tiekimo grandinės, įskaitant degalų tiekimą, atsparumą, kad būtų stiprinamas Europos strateginis savarankiškumas.

1.7. EESRK įspėja dėl nacionalinio protekcionizmo, praktikuojamo vykdant viešuosius pirkimus gynybos srityje. Bendri viešieji pirkimai (kaip pageidautina, vykdomi per Europos platformą / agentūrą) yra svarbus veiksnys plėtojant Europos gynybą ir gerinant valstybių narių sąveikumą. Ne mažiau svarbi bendra karinių prekių reguliavimo sistema.

1.8. Pirmenybę būtina teikti pajėgumų plėtros rezultatams, kartu užtikrinant tokį įtraukties lygį, kuris skatintų kolektyvinį Europos atsakomybės jausmą. EESRK pabrėžia, kad reikia šalinti šiuo metu esamus didelius socialinius trūkumus, kurie kenkia būtinai socialinei ir regioninei sanglaudai, nes tokia padėtis gali neigiamai paveikti pačią gynybos parengtį.

1.9. EESRK pabrėžia, kad svarbu sudaryti vienodas sąlygas viešosioms ir privačioms įmonėms. Jis akcentuoja, kad reikia skirti tikslinę paramą atitinkamų pajėgumų turinčioms MVĮ, tačiau taip pat ragina teikti daugiau paskatų vidutinės kapitalizacijos įmonėms technologijų lyderėms.

1.10. Norint iki 2027 m. sukurti tikrą ES karinio mobilumo erdvę, reikia suderinti transporto, muitinės ir infrastruktūros taisykles. EESRK ragina nustatyti išmatuojamus veiklos rodiklius ir vieno langelio principu veikiančią patvirtinimo sistemą, kad būtų paspartintas tarpvalstybinis judėjimas.

1.11. Keletas valstybių narių vėl įveda privalomą karinę tarnybą. Todėl EESRK rekomenduoja surengti ES masto diskusiją su pilietine visuomene dėl karinės ir civilinės gynybos poreikių.

1.12. EESRK siūlo parengti Europos gynybos įgūdžių paktą, kad būtų ugdoma kvalifikuota darbo jėga, ir dar kartą pabrėžia tvirtų darbo standartų, regioninės pusiausvyros, socialinių partnerių dalyvavimo pramonės pertvarkoje ir darbuotojų darbo teisių užtikrinimo svarbą. EESRK pritaria šių darbuotojų turimų darbo teisių regresijos draudimo principui ir socialinių partnerių dalyvavimui būtinose pramonės permainose per socialinį dialogą ir kolektyvines derybas.

1.13. EESRK ragina gynybos srityje ekonominės ir pramoninės integracijos siekti kartu vykdant politinę ir karinę integraciją, išnaudojant visą Lisabonos sutarties potencialą.

2. **Bendrosios pastabos**

2.1. EESRK remia visapusišką Europos gynybos strategiją, kurioje karinė parengtis susiejama su civiline parengtimi, socialiniu atsparumu, diplomatija, tarptautine teise ir taikos, demokratijos bei žmogaus teisių propagavimu ([1]). Tokiomis aplinkybėmis EESRK pritaria ES pasirengimo krizėms strategijai ([2]) ir ES vidaus saugumo strategijai ([3]), parengtoms paskelbus Baltąją knygą dėl Europos gynybos parengties 2030 m. EESRK taip pat atkreipia dėmesį į rekomendacijas, pateiktas su šia nuomone glaudžiai susijusioje nuomonėje CCMI/256 „Europos gynybos pramonės transformacijos veiksmų gairės“, kurioje nagrinėjama gynybos parengties pagrindu laikoma pramonės transformacija.

([1]) OL C, C/2025/5162, 2025 10 28, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/5162/oj.
([2]) ES pasirengimo krizėms strategija, kuria siekiama užkirsti kelią kylančioms grėsmėms ir krizėms ir į jas reaguoti.
([3]) EUR-Lex – 52025DC0148 – LT – EUR-Lex.

2.2. EESRK vertina veiksmų gairių struktūrą, skaidrius tikslus, terminus ir rezultatus, taip pat tai, kad į jas įtraukti ES valstybių narių ginkluotųjų pajėgų veiksmai. Tačiau veiksmų gairėse trūksta aiškumo dėl valdymo ir kompetencijos pasidalijimo tarp pagrindinių subjektų, įskaitant Europos Komisiją, Europos gynybos agentūrą (EGA), valstybes nares ir NATO. Dėl šios priežasties taip pat yra besidubliuojančių gynybos parengties ramsčių. Kad veiksmai būtų nuoseklūs, reikia aiškios atsakomybės ir valdymo.

2.3. EESRK atkreipia dėmesį į tai, kad veiksmų gairėse patvirtinamas valstybių narių suverenitetas nacionalinio saugumo ir gynybos srityje ir jų atsakomybė nustatyti pajėgumų tikslus, kad būtų užtikrintas ginkluotųjų pajėgų pasirengimas strateginėms ir karinėms užduotims. Tačiau EESRK taip pat mano, kad naudinga stiprinti valstybių narių veiksmų koordinavimą ir nustatyti bendrus Europos tikslus, apibrėžiant aiškius veiksmus ir išmatuojamus siekius.

2.4. Kadangi 27 ES valstybėse narėse naudojama virš 178 ginklų sistemų (skirtingai nei JAV, kur jų – 30) ir nacionaliniai viešieji pirkimai siekia 80 proc., Europos gynybos produktai nėra nei standartizuoti, nei sąveikūs, o tai lemia dubliavimąsi, neveiksmingumą ir dideles išlaidas. Dabartinis Europos pramonės susiskaldymas kenkia ES gynybos parengčiai. Karo metu sukaupta Ukrainos patirtis rodo centralizuoto pirkimo ir pajėgumų valdymo svarbą. EESRK pritaria veiksmų gairėse pateiktam raginimui labiau koordinuoti karinės įrangos viešuosius pirkimus, įskaitant bendras viešųjų pirkimų procedūras, ir ragina rasti tinkamus sprendimus, kad būtų išvengta susiskaidymo ir kliūčių.

2.5. EESRK pabrėžia, kad reikia stiprinti ir optimizuoti EGTPB, mažinti susiskaidymą ir dubliavimąsi, stiprinti bendradarbiavimą ir telkimą, skatinti bendrus viešuosius pirkimus, mažinti priklausomybę nuo užsienio šalių, pirkti Europos produktus (be kita ko, taikant pirmenybės teikimo Europai sistemą saugumo požiūriu jautriuose sektoriuose, kaip antai gynybos) ir užtikrinti tiekimo grandinės atsparumą, kad būtų stiprinamas Europos strateginis savarankiškumas bei atsparumas ir optimizuojamas išteklių naudojimas ([4]).

2.6. EESRK pažymi, kad siekiant ES strateginio savarankiškumo ir gynybos parengties tikslų itin svarbi yra kapitalo rinkų sąjunga.

2.7. EESRK pabrėžia, kad reikia skirti tikslinę paramą atitinkamų pajėgumų turinčioms MVĮ ir teikti daugiau veiksmingų paskatų novatoriškoms įmonėms, kurios gali organizuoti vertės grandines ir integruoti startuolius bei akademinę bendruomenę. Visos viešosios investicijos ir viešieji pirkimai turi būti susieti su socialinėmis sąlygomis, kad pramonė būtų labiau skatinama investuoti į kvalifikacijos kėlimą, perkvalifikavimą, kokybiškas darbo vietas ir darbuotojų įdarbinimą siekiant teisingos pertvarkos.

2.8. EESRK tvirtina, jog norint, kad Europos gynybos pramonės pertvarka būtų veiksminga, būtinosios sąlygos yra darbo teisių regresijos draudimo principas, socialinis dialogas ir kolektyvinės derybos.

2.9. EESRK pabrėžia, kad greta supaprastintų procedūrų ir vienodų galimybių gauti finansavimą, labai svarbus yra regionų vystymasis, įskaitant geresnį Sanglaudos fondo panaudojimą dvejopo naudojimo infrastruktūrai modernizuoti.

2.10. Europos gynybos parengtis privalo būti sutelkta į tikslių smūgių pajėgumus, žvalgybą, kibernetinę gynybą, logistiką, oro, kosmoso, jūrų, sausumos ir priešraketinę gynybą, ypatingos svarbos infrastruktūros, įskaitant geležinkelius ir uostus, apsaugą, taip pat į uostų ir jų hinterlando jungčių plėtrą. Tai stiprina atgrasomąjį poveikį, mažina galimą šalutinę žalą ir didina atsparumą.

2.11. EESRK teigiamai vertina nustatytus pagrindinius veiksmus ir orientyrus, įskaitant pradines prioritetines pajėgumų sritis, tačiau apgailestauja dėl valstybių narių atidėliojimų ar apribojimų suteikiant kai kuriuos iš šių pajėgumų Ukrainai, nors jie jau yra prieinami, taip sumažinant Europos paramos efektyvumą.

([4]) OL C, C/2025/2013, 2025 4 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2013/oj;OL C, C/2024/4663, 2024 8 9, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4663/oj; OL C, C/2024/4662, 2024 8 9, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4662/oj; OL C 486, 2022 12 21, p. 168; OL C 129, 2018 4 11, p. 51; OL C 288, 2017 8 31, p. 62.

2.12. Vis didesnę strateginę grėsmę kelia priklausomybė nuo svarbiausiųjų žaliavų, įskaitant energijos išteklius. Todėl gynybos parengtis taip pat priklauso nuo pramonės ir išteklių tiekimo atsparumo užtikrinimo, grindžiamo ES veikiančiomis diversifikuotomis, patikimomis tiekimo grandinėmis (įskaitant biodegalų gamybą iš tvarios vietinės biomasės) ir Europoje esančiais perdirbimo pajėgumais ([5]).

3. **Gynybos parengties veiksmų gairės iki 2030 m.: įvertinimas ir rekomendacijos**

3.1. EESRK palankiai vertina tai, kad veiksmų gairėse pramonės, inovacijų, viešųjų pirkimų ir mobilumo politika sujungiama į nuoseklų planą, skirtą tam, kad iki 2030 m. Europa būtų pasirengusi gynybai, įskaitant visos Europos pavyzdinius projektus, ES masto karinio mobilumo erdvės sukūrimą iki 2027 m. ir sąsajas su plano „ReArm Europe“ finansine struktūra.

3.2. EESRK įspėja dėl nacionalinio protekcionizmo, praktikuojamo vykdant viešuosius pirkimus gynybos srityje, ir ragina ieškoti sprendimų. Šalies vidaus pramonės atskyrimas nuo Europoje vykstančios sąžiningos konkurencijos lemia neveiksmingumą, dubliavimąsi ir didesnes išlaidas. Protekcionizmas suskaldo rinkas, sukuria perteklinius procesus, slopina inovacijas, mažina valstybių narių tarpusavio pasitikėjimą ir gali neigiamai paveikti sąveikumą.

3.3. Reikia skubiai parengti pramonei skirtas aiškias gaires dėl dalyvavimo bendruose viešuosiuose pirkimuose, ypač paaiškinant tokius mokesčių klausimus kaip atleidimas nuo PVM pagal SAFE reglamento 20 straipsnį. Šios gairės turėtų būti nuosekliai atspindėtos taikytinoje gynybos ir saugumo sričiai skirtoje viešųjų pirkimų sistemoje, įskaitant Direktyvą 2009/81/EB ([6]), ir ES komponentams ir posistemėms taikomose išlaidų tinkamumo finansuoti taisyklėse. Didesnis skaidrumas leis įmonėms veiksmingiau planuoti gamybą ir investicijas. Taip pat itin svarbu paaiškinti valstybės pagalbos taisykles, taikomas viešosiomis lėšomis finansuojamoms investicijoms.

3.4. Veiksmų gairių 5 skyriuje teisingai pabrėžiama, kad reikia pašalinti pajėgumų spragas ir stiprinti Europos konkurencingumą, nes esminiai parengties užtikrinimo veiksniai yra sparta ir veiksmingumas. Pirmenybę būtina teikti pajėgumų plėtros rezultatams, kartu užtikrinant tokį įtraukties lygį, kuris būtinas veiksmingai bendrai gynybai, strateginiam savarankiškumui ir kolektyviniam atsakomybės už Europą jausmui.

3.5. EESRK primygtinai ragina sukurti tikrą bendrąją gynybos įrangos rinką, grindžiamą skaidrumu ir bendrais standartais, užtikrinant vienodas sąlygas viešosioms ir privačiosioms įmonėms.

3.6. Veiksmų gairėse pagrįstai raginama koordinuoti investicijas, didinti pramonės mastą ir gerinti operacinę parengtį. Tačiau tai nėra nauja įžvalga: EESRK jau ilgą laiką įspėja dėl esamo susiskaldymo Europos gynybos srityje ([7]). Tokios iniciatyvos kaip EDIRPA yra svarbios bandomosios priemonės, tačiau jos tebėra laikinos ir pernelyg ribotos tiek finansavimo, tiek institucinės aprėpties požiūriu. Kad iki 2027 m. būtų pasiektas 40 proc. bendrų viešųjų pirkimų tikslas, ES reikia nuolatinės viešųjų pirkimų platformos (agentūros), kuri koordinuotų, standartizuotų ir didintų įsigijimus.

3.7. Tokia platforma (agentūra) galėtų sukurti masto ekonomiją, didinti skaidrumą ir remti MVĮ rengiant atvirus skaitmeninius viešuosius konkursus. Ji turėtų veikti ne kaip „Briuselio pirkimų centras“, o kaip bendradarbiavimo platforma (pavyzdys galėtų būti vakcinų viešieji pirkimai COVID-19 pandemijos metu). Priemonė Europos gynybos pramonei stiprinti vykdant bendradarbiaujamuosius viešuosius pirkimus (EDIRPA), Europos gynybos fondas (EGF) ir Europos gynybos agentūra (EGA) suteikia pagrindą, tačiau ilgalaikiams kolektyviniams viešiesiems pirkimams vis dar trūksta vienos institucinės grandies – teisiškai įtvirtintos, bendrai valdomos ir tinkamai finansuojamos platformos.

3.8. Veiksmų gairėse užsibrėžtas 40 proc. bendrų viešųjų pirkimų tikslas yra ir plataus užmojo, ir būtinas. EESRK rekomenduoja nustatyti tarpines reikšmes (25 proc. iki 2026 m.), numatyti skaidrų ataskaitų teikimą ir taikyti atviros struktūros požiūrį naudojant bendrus apibrėžtus techninius standartus ir sąsajas, kad būtų užtikrintas sąveikumas ir užkirstas kelias susaistymui su pardavėju.

([5]) OL C 349, 2023 9 29, p. 142; OL C, C/2023/857, 2023 12 8, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/857/oj.

([6]) 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/81/EB dėl darbų, prekių ir paslaugų pirkimo tam tikrų sutarčių, kurias sudaro perkančiosios organizacijos ar subjektai gynybos ir saugumo srityse, sudarymo tvarkos derinimo ir iš dalies keičianti direktyvas 2004/17/EB ir 2004/18/EB (OL L 216, 2009 8 20, p. 76, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2009/81/oj).

([7]) EUR-Lex – 52025DC0148 – LT – EUR-Lex.

3.9. EESRK atkreipia dėmesį į plataus užmojo pavyzdines programas, pavyzdžiui, Europos gynybinę dronų iniciatyvą, Rytinio flango sargybą, Europos oro skydą, priešraketinės gynybos skydą ir karinio mobilumo koridorių tinklą, ir ragina nustatyti aiškiai apibrėžtą valdymo tvarką.

3.10. Karinis mobilumas yra esminis veiksnys Europos saugumui ir gynybai, įskaitant ES paramą Ukrainai. Norint iki 2027 m. sukurti visiškai integruotą ES karinio mobilumo erdvę, reikia suderintos transporto sistemos su suvienodintomis procedūromis, standartizuotomis muitinės deklaracijomis ir didesniais dvejopo naudojimo pajėgumais. Kariniam mobilumui absoliučiai būtina patikima skystųjų degalų tiekimo infrastruktūra. Gynybos parengčiai ir dvejopam naudojimui svarbi energetikos infrastruktūra, kuri turėtų kuo greičiau tapti visiškai tvari. Lemiamos reikšmės turi geresnis civilinių ir karinių institucijų veiklos koordinavimas, sąveiki infrastruktūra ir aiškūs veiklos rezultatų rodikliai. Kadangi 95 proc. investicijų yra susijusios su dvejopu naudojimu, EESRK pritaria vieno langelio principu grindžiamai įforminimo sistemai, kuria siekiama palengvinti tarpvalstybinį judėjimą. Sprendžiant su viešąja infrastruktūra susijusius klausimus, privalo dalyvauti socialiniai partneriai. Jūrų gynyba yra neatsiejamas gynybos ir karinio mobilumo elementas. EESRK siūlo į veiksmų gaires įtraukti jūrų gynybą kaip esminį ES gynybos parengties elementą, ir pabrėžia, kad uostus reikia įtraukti į ypatingos svarbos infrastruktūros objektų, kurie turi būti apsaugoti, sąrašus. EESRK ragina visapusiškai įtraukti socialinius partnerius į visus procesus, susijusius su galima esamų reglamentų dėl karinio mobilumo peržiūra, kai jie daro poveikį ir civilinio sektoriaus darbuotojams.

3.11. Stambaus masto karinių pajėgų ir įrangos judėjimui reikia didelių, lengvai prieinamų dvejopo naudojimo pajėgumų, ypač riedmenų. Todėl EESRK pritaria tam, kad būtų sutelkti specialūs ištekliai, ir ragina Komisiją naudoti tikslines finansines programas [riedmenų] parkams konsoliduoti ir papildyti. EESRK taip pat pabrėžia, kad reikia daug geriau integruoti didžiuosius ES uostus ir geležinkelių tinklą, nes tai tebėra silpnoji logistikos grandinės grandis.

3.12. Planas „ReArm Europe“ turėtų susieti Europos investicijų banko (EIB) ir Europos investicijų fondo (EIF) garantijas, išankstines pirkimo sutartis ir rizikos pasidalijimo priemones pramonės pajėgumams didinti. Projektams, turintiems įrodytą Europos pridėtinę vertę ir darantiems teigiamą poveikį užimtumui, valstybės pagalba turi būti patvirtinama skubos tvarka ([8]). Apskritai EESRK rekomenduoja stiprinti EIB grupės atliekamą vaidmenį pertvarkant Europos gynybos technologinę ir pramoninę bazę ir pabrėžia EIF įgyvendinamos gynybai skirto nuosavo kapitalo priemonės indėlį sutelkiant nuosavo kapitalo finansavimą Europos gynybos ir dvejopo naudojimo įmonėms.

3.13. Europa turėtų plėtoti gynybos inovacijų centrus ir bandymų infrastruktūrą, skatinti į iššūkius orientuojamus viešuosius pirkimus, suderintus su pavyzdiniais projektais, ir integruoti Ukrainos ekspertines žinias į dronų, raketų, kibernetines ir logistikos technologijas pagal aiškias intelektinės nuosavybės pasidalijimo sistemas ir standartus, grindžiamus Europos vertybėmis.

3.14. Europa išgyvena daugialypę krizę. Nepaisant to, būtina užtikrinti strateginį aiškumą ir greitai pašalinti neatidėliotinus pajėgumų trūkumus, ypač siekiant ir toliau teikti paramą Ukrainai. Kartu turi būti parengtos tikslinės veiksmų gairės su būtinais prioritetais ir „360 laipsnių“ požiūriu.

4. **Gynybos parengties pilietinės visuomenės aspektas**

4.1. EESRK pripažįsta dvejopo naudojimo ir dvejopos paskirties technologijų ir infrastruktūros vertę ir ragina imtis konkrečių operatyvinių priemonių siekiant užtikrinti, kad šie pajėgumai taip pat sudarytų sąlygas pilietinei visuomenei naudotis didesniais gynybos pajėgumais ir pasiekti didesnę gynybos parengtį.

4.2. Papildomos gynybos išlaidos neturi būti skiriamos ES ir jos valstybių narių socialinio *acquis* sąskaita; kadangi 100 mln. ES piliečių gyvena skurde arba patiria skurdo grėsmę, socialinė sanglauda taip pat yra svarbus mūsų visuomenės atsparumo elementas.

([8]) OL C, C/2025/2013, 2025 4 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2013/oj.

4.3. Keletas valstybių narių vėl įveda privalomą karinę tarnybą. Todėl EESRK rekomenduoja surengti ES masto diskusiją su pilietine visuomene dėl karinės ir civilinės gynybos poreikių. Tokios diskusijos galėtų būti susietos su Komisijos planuojama kampanija per Miuncheno saugumo konferenciją „Apsaugoti tai, kas svarbu. Kartu.“

4.4. EESRK ragina laikytis visą Europos visuomenę apimančio požiūrio į karinį ir pilietinį atsparumą ir pabrėžia pilietinės visuomenės dalyvavimo, švietimo, mokymosi visą gyvenimą ir pilietinio dalyvavimo svarbą ([9]). Piliečiai turi laikyti save aktyviais gynybos ekosistemos dalyviais tiek karinėje, tiek civilinėje sferoje.

4.5. Esminį vaidmenį reaguojant į krizes ir užtikrinant sanglaudą taip pat atlieka savanoriškos organizacijos. Jas reikėtų pripažinti pirmojo reagavimo partnerėmis ir suteikti stabilų finansavimą, mokymus ir teisinį statusą. Viešosios paslaugos yra infrastruktūros, tęstinumo, mobilumo ir demokratinio atsparumo pagrindas. Investicijos, sąveikumas ir darbuotojų apsauga yra gynybos parengties pagrindas.

4.6. Karių teisės ES šalyse labai skiriasi. Veiksmingam sąveikumui užtikrinti reikia tam tikro suderinimo lygio, atitinkančio ES vertybes, kurias kariams pavesta apsaugoti ir ginti. Taikos metu tai turėtų apimti teisę į susirinkimus, socialinį dialogą ir atstovavimą, sveikatos priežiūrą, saugą ir šeimos apsaugą, švietimą ir etiką, atitinkančius civilinę viršenybę ir humanitarinę teisę, taip pat sąžiningas darbo sąlygas, profesinį judumą ir pereinamojo laikotarpio paramą.

4.7. Į parengties planavimą turi būti įtraukti partneriai iš pilietinės visuomenės. Struktūrinis valdžios institucijų ir piliečių dialogas stiprina pasitikėjimą, legitimumą ir bendrą atsakomybę ([10]).

4.8. Formalusis ir neformalusis pilietinės visuomenės subjektų švietimas, pilietinis ugdymas ir tvarus finansavimas turi esminės reikšmės visuomenės atsparumui ir kovai su dezinformacija bei manipuliavimu. Jie yra gyvybiškai svarbūs kuriant Europos tapatybę, grindžiamą taika, tarnyste ir solidarumu. Reikia akcentuoti greitą mokymąsi, nuolatinį kognityvinių įgūdžių ugdymą ir veiksmingą DI naudojimą siekiant kovoti su poliarizacija ir dezinformacija besiformuojančio kognityvinio karo aplinkybėmis, taip didinant visuomenės atsparumą ir užtikrinant karinį ir strateginį pranašumą.

4.9. Atsparioje Europoje technologiniai pajėgumai turi derėti su socialine sanglauda. EESRK siūlo parengti Europos gynybos įgūdžių paktą ir pasisako už tvirtus darbo standartus, tarpsektorinį judumą, regioninę pusiausvyrą, socialinių partnerių dalyvavimą pramonės pertvarkoje ir darbuotojų darbo teisių laikymąsi. EESRK taip pat pritaria tam, kad būtų sukurtas bandomasis Įgūdžių garantijos iniciatyvos projektas, sparčiau įgyvendinant ir atidžiai stebint mikrokredencialus ir individualiąsias mokymosi sąskaitas, kad būtų ugdoma įvairių profilių ir atspari gynybos sektoriaus darbo jėga.

4.10. Demokratinė atskaitomybė yra nediskutuotinas dalykas. EESRK siūlo sukurti viešą suvestinę (įtrauktiną į metinę gynybos parengties ataskaitą), pagal kurią būtų stebimas poveikis viešiesiems pirkimams, inovacijoms ir užimtumui, pateikiami metiniai konkurencijos ir MVĮ vertinimai, taip pat teikiama informacija apie nuolatines ginklų kontrolės ir skaidrumo priemones, skirtas stabilumui didinti.

4.11. Europa turi kurti tokius gynybos pajėgumus, kurie apsaugo taiką be militarizavimosi, atgraso be dominavimo ir vienija, o ne skaldo. Patikimi gynybos pajėgumai ir nuosekli pramoninė bazė, gyvybinga pilietinė visuomenė, aktyvus pilietiškumas ir demokratinė priežiūra yra laisvos ir taikios Europos skydas.

([9]) OL C, C/2026/42, 2026 1 16, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/42/oj.

([10]) OL C, C/2025/2957, 2025 6 16, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2957/oj; OL C, C/2024/2481, 2024 4 23, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2481/oj.

5. **Užmojų suderinimas su galimybėmis**

5.1. Komitetas pabrėžia, kad Europos gynybos politika turi išsaugoti aukštus tikslus, tačiau išlikti realistiška, sutelkiant dėmesį į tai, ką galima pasiekti per ateinantį dešimtmetį. Nė viena ES iniciatyva gynybos ar saugumo srityje neturėtų būti vykdoma socialinės pažangos, darbuotojų teisių ar darbo sąlygų sąskaita. Europos gynybos pramonės gamybos pajėgumų didinimas bus sėkmingas tik tuomet, jei jis bus paremtas nuoseklia pramonės strategija, nes ES turi investuoti į visą vertės grandinę. Neseniai paskelbti pranešimai apie didžiules investicijas turi virsti ilgalaikiais užsakymais įmonėms.

5.2. Ne mažiau svarbi yra bendra karinių prekių reguliavimo sistema, grindžiama bendrais standartais, tarpusavio pripažinimu ir supaprastintomis procedūromis, kuriomis spartinamas kūrimas, sertifikavimas ir diegimas. Reguliavimas turi padėti kurti pajėgumus, o ne trukdyti jų plėtrai.

5.3. EESRK pastebi, kad veiksmų gairėse nepabrėžiama būtinybė užtikrinti tiekėjų ir produktų tinkamumą, kaip reikalaujama SAFE reglamento 16 straipsnyje ar EGPP reglamente. Šis praleidimas gali susilpninti kvalifikacijos standartus įgyvendinimo metu, įskaitant pavyzdinius projektus. Atsižvelgiant į slaptą gynybos iniciatyvų pobūdį, veiksmų gairėse turėtų būti dar kartą aiškiai patvirtintas tinkamumo ir tiekimo saugumo reikalavimų laikymasis, kad būtų užtikrinta atitiktis galiojantiems teisės aktams ir išlaikomi aukšti standartai.

5.4. EESRK pripažįsta, kad geopolitinė aplinka yra visiškai pasikeitusi, todėl ragina gynybos srityje ekonominės ir pramoninės integracijos siekti kartu vykdant politinę ir karinę integraciją. Tam reikės išnaudoti visą Lisabonos sutarties potencialą, be kita ko, praktiškai įgyvendinant tarpusavio gynybos sąlygą pagal ES sutarties 42 straipsnio 7 dalį, sustiprinti ES karinį štabą, suteikti realią prasmę tarpusavio gynybos nuostatai ir įkurti Gynybos ministrų tarybą, kad būtų remiamas bendrų pajėgumų plėtojimas, sukurta veiksminga Europos gynybos sąjunga ir sudarytos sąlygos daugiapoliame pasaulyje ES veikti kaip stabilumo ramsčiui.

5.5. EESRK mano, kad greitas sprendimų priėmimas turi esminės svarbos gynybos parengčiai. Todėl jis pakartoja, kad reikia atsisakyti vieningo sprendimų priėmimo užsienio ir saugumo politikos srityje ***ir turėti*** geriausią gynybos pramoninę bazę. EESRK atkreipia dėmesį į 2025 m. spalio 22 d. Europos Parlamento rezoliuciją ([11]), kurioje, be kita ko, nagrinėjamas šis svarbus klausimas, ir pakartoja savo ankstesnės nuomonės ([12]) išvadas, kuriose kaip tarpinis sprendimas šiam tikslui pasiekti pateikiama viena iš šių dviejų galimybių:

— laikinas kvalifikuotos balsų daugumos arba dvigubos kvalifikuotos balsų daugumos bandomasis etapas (t. y. nustatyti aukštesnes ribas kvalifikuotai balsų daugumai); arba

— galimas platesnis ES sutarties 44 straipsnio taikymas, kad, Tarybai įgaliojus, to pageidaujančios valstybės narės, turinčios reikiamus pajėgumus, galėtų bendradarbiauti bendros saugumo ir gynybos politikos (BSGP) srityje.

Briuselis, 2026 m. kovo 18 d.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Séamus BOLAND

([11]) Europos Parlamentas, 2024–2029 m. priimti tekstai.
([12]) OL C 140, 2023 4 21, p. 20.